İNSAN IRKININ GELİŞİMİNDE DOĞANIN SEYRİ ÜZERİNE İNCELEME

***Johann Heinrich Pestalozzi**

İnsan doğasındaki çelişkiler, beni daima derinden etkilemiştir. Bugün yaşlanmış, yorgun bir adam olmama rağmen, bir çocuğun saf merakı ile kendime şu basit soruyu halen sorabiliyorum:

BEN NEYİM? İNSANLIK NEDİR?

HAYATIM BOYUNCA NE YAPTIM?

İNSANLIK NE YAPIYOR?

Aynada kendi yansımama bakıyorum ve onda üç farklı insan, üç farklı kişilik, üç farklı tabiat görüyorum:

1. **Hayvani içgüdüsel insan**
2. **Sosyal insan**
3. **Ahlaki insan**

İçgüdüsel insan, elbette doğanın, yaratılışın eseridir. O sadece bedensel ihtiyaçlar ve hazzın kölesidir. Bencildir, yalnız kendini düşünür fakat açık sözlüdür de. İçgüdüsel yönümüz çocukluk döneminde baskın karakterdir.

İnsanlık yerleşik düzene geçince, toplumlarda mülkiyet kavramı doğmuş ve mülkiyet çatışmayı da beraberinde getirmiştir. Güç dengeleri değiştikçe, daha zayıf olanlar güçlülerin koruması ve kontrolü altına girmiş; böylece devlet kavramı doğmuştur.

Yaşadığı toplum insanın özgürlüğünü kısıtlayarak, onu belirli kurallara tabi kılmıştır. Böylece sosyal insan ortaya çıkmıştır. Ve elbette sosyal insan doğadan çok toplumun eseridir, diyebiliriz.

Oysa hayvani güdüler, sosyal insanın boyunduruğu altında olmaktan daima rahatsızdır. O, aslan payını sadece kendine ayırmak ister, kendi çıkarları uğruna diğerlerinin hakkını gasp etmekten çekinmez.

Gelgelelim, sosyal devlet bireyler arasında güç kullanımını açıkça yasakladığından insanoğlu, hemcinslerine saldırabilmenin onlarca başka

yolunu bulur. Toplumlar bugün her ne kadar medenileşmiş olsa da, sosyal insan korunmak için hep tetikte olmak zorundadır.

Yine de dirlik ve düzenin, üretkenlik, bilim ve sanatın yegane koruyucusu devlettir. Buna karşın devlet, insanın yüreğine dokunamaz, onu iyileştiremez.

Hayvani insan doğasının, sosyal insan toplumun eseridir.

Ahlâki insan ise yalnızca kendisinin eseri olmalıdır. Yaratıcının kalbine yerleştirdiği sevgi, merhamet, adalet ve şükran duygularını büyütüp yeşertmelidir.

Topluluklar ancak bu yolla erdem sahibi bir toplum olurlar. Aksi takdirde, temel güdülerin esiri olmaktan kurtulamaz ve insan olmanın yüce şerefine erişemezler.

İnsanlar okuyarak, araştırarak kendi kendini biçimlendirdiğinde, kalbini ve zihnini içgüdülerin pençesinden ve toplumun önyargılarından kurtarabilir.

Ve insan yalnızca kalbini dinleyerek yaratıcısını bulabilir.